

Intervju / Interview

Pogovarjala sva se z dr. Danilom Furlanom (1913–2003)

Z dr. Danilom Furlanom, meteorologom, edinim še živečim sodelavcem Ornitološkega observatorija v Ljubljani ob samem začetku, sva se domenila za pogovor. Lepega decembrskega dopoldneva 2002 sva se oglasila na njegovem domu v Rožni dolini v Ljubljani, kjer sta naju s soprogo prijazno sprejela. Na vprašanje, kako je kaj, je odvrnil: »V glavi je še vse v redu, le noge nočejo več prav ubogati ...«. Poln življenja in ves zvedav je bil takoj pri pogovoru o ptičih, o časih, ko jih je lovil in obročkal. Pred skoraj osmimi desetletji! Sproščeno smo se pogovarjali in nekako 'podtikala' sva mu vprašanja, na katera je s prijetnim glasom odgovarjal, počasi in s premislekom. Ko pa je razdril kakšno hudomušno, so se mu pojavile iskrice v očeh in zvonko se je zasmejal.

Kako se kaj spominjate svojih začetkov?

Spominjam se, kako smo začeli z obročkanjem v okviru Ornitološkega observatorija, vendar pa to ni trajalo dolgo. Poznal sem dr. Janka Ponebška. Leta 1929 sem šel k njemu na dom, kjer mi je dal dovoljenje in obročke. Moram reči, da je bil do mene zelo spoštljiv in naklonjen. Sodelovanje pa ni trajalo dolgo, zakaj odšel sem najprej v Maribor, od tam pa v Negotin v Srbiji, na dvomesečno vojaško usposabljanje. To je bilo avgusta 1939 in tam sem doživel nekaj zanimivega. Pisal sem v Ljubljano, naj mi pošljejo pribor za lovljenje in obročke ter zaprosijo komando, da mi ob koncu tedna dovoli loviti in obročkati ptiče. Kar malo presenečen sem bil, da so mi izpolnili željo. Tam ni bilo težko dobiti čuke za vabo. Tako sem začel z lovom in obročkanjem. Rečem lahko, da sem bil kot Slovenec prvi, ki je obročkal ptiče v Srbiji! Po razsulu Jugoslavije nisem več obročkal. Opazoval pa sem ptiče vse življenje.

Slika 1: Dr. Danilo Furlan

V Rožni dolini so morale biti ugodne razmere za ptiče ...

Tukaj v Rožni dolini je bila takrat še prava divjina. Obširni predeli so bili poraščeni z grmovjem in ptičev je seveda bilo veliko. Tukaj, kjer je sedaj študentsko naselje, so bili potočki in vse obraščeno z grmovjem. To so bila prava nebesa za ptiče. Spominjam se, da sem imel priložnost videti, kako sta v istem grmu gnezdila rjava penica in rjavi srakoper. Tisto, kar so pisali o srakoperju, da pobira mlade ptiče in jih natika na trne, mislim, da so pretiravali. Nikoli nisem nikjer videl, da bi srakoper pobiral mlade ptiče. Mogoče je bil kje tudi kakšen tak srakoper. Spomnil sem se zanimive anekdote. Angleškega notranjega ministra so vprašali, zakaj kradejo tudi policaji. Pa je rekel: »Veste, med sto ljudmi je vsaj sedem lopovov. Med policaji tudi«. Če so srakoperji to počeli mogoče v Nemčiji, je že moral biti kakšen vzrok. Pri nas pa je to pisalo v učni knjigi in videl sem, kaj so otroci počeli s srakoperji! V dobri veri, da delajo koristno delo. Uničevali so gnezda in večkrat sem videl razmesarjena trupelca mladičev ... Srakoper ima to nesrečno lastnost, da se nastavlja in ga ni težko ubiti.

Včasih je bilo proti gostilni Čad veliko žive meje in v njej polno ptičev. Kobilarji so bili v starem hrastu. Ko so bile zrele najboljše hruške, so sodclovali pri obiranju!

Katere ptiče ste lovili in obročkali? Jih je kdo tudi jedel?

Lovili smo kjer koli. Spomladi so bili grilčki zelo številni, tudi liščki so se že pojavljali. Pri Žabarju na Viču so gnezdili v kostanjih. Liščka za vabo si imel doma in ga nisi kupil. Nekateri so lovili tudi slavce. So pripovedovali, da so jih lovili na pokopališču. Čudi me, da slavec gnezdi v Ribnici, saj je tam hladno.

So pa lovili liščke in jih prodajali v Nemčijo. Da bi ptiče jedli, se ne spominjam. Ne, ne, to pa ne. To početje se je končalo z Marenkovim Francem ...

Ste imeli kakšne uspehe?

Spominjam se, da bi eden skoraj bil. Ko sem nekoč spet prišel k dr. Ponebšku po obročke, mi je rekel: »Imam dobro novico za vas – vašega srakoperja so ujeli na Cipru.« Tega sem bil neskončno vesel. Kasneje so mi pa rekli, da to ni res, da je bila zmotna informacija ...

Verjetno so bili nekateri ptiči v Vaši mladosti bolj številni kot danes. Zlatovranka in smrdokavra, na primer.

Zlatovrank tudi v moji mladosti ni bilo veliko, videl sem jih v Lendavi, a so bile redke. Ne spomnim pa se, da bi gnezdile na Ljubljanskem barju. Smrdokaver je bilo veliko – pa tudi opaziš jih hitro zaradi značilnega oglašanja. Se pa spomnim prav neverjetnega pojava. Septembra se začne jesenski prelet šoj, ki so prišle s severa. Bila jih je neverjetna množica, ko so letele čez Rožno dolino proti Krimu, so prekrile skoraj vse nebo, bil je ptič pri ptiču. Bile so tudi po tleh. Kamor koli si pogledal, so bile šoje. Niti približno kaj takega nisem kasneje nikoli več videl.

Vse se prazni, srakoperjev je vedno manj. Sedaj so se namnožile vrane in srake. Vrana je precej nerodna, podobno kot storklja, sraka pa je bolj gibčna in nabrita. Obžalujem, da vse grlice in kose poberejo srake. Držijo se sinice, ker ne morejo do njih. Na krmilnici so predvsem zelenci.

Še nečesa se dobro spominjam. Ko sem šel sem skozi Pariz, kar nisem mogel verjeti, da so bili v parku golobi grivarji!

Zagotovo ste se srečevali tudi z ujedami?

Leta tečejo in spomini gredo. Ko smo že pri skobcih. Junija meseca, ko so mladiči od pevk, imajo šele mlade, da imajo zadosti hrane. Tam blizu Žabarja na Viču so imeli junija lovci dan ujed. Imeli so veliko uharico in tisti dan so bile na nebu vse mogoče ujedce; verjetno so prišle s Krima. Lovci so bili skriti in pokali so po ujedah, ki so bile različnih velikosti. Jaz jih ne ločim.

Slika 2: Dr. Danilo Furlan in Dare Šere

Nekajkrat sem bil na Kanimu in sem videl beloglave jastrebe. Vedno sem se čudil, da gredo tako daleč za hrano, saj gnezdijo na jadranskih otokih.

Spominjam se dogodka v Mestnem logu leta 1939. Kanja je zagrabila zajca, hotela je odleteti z njim in je iskala prostor za polet, zajec pa se je vedno obrnil pravokotno proti grmovju. To se je ponovilo vsaj trikrat, nato je zajec srečno pobegnil.

Veliko smo se že pogovorili. Je bil še kakšen doživljaj, ki je ostal v spominu?

Nečesa se pa res spominjam za vse življenje. Bil sem mulec pri sedmih letih. Pri Čadu sem ujel 4 ali 5 mladih poljskih jerebic, nesel sem jih domov in pokazal mami. Rekla mi je, naj jih nesem nazaj, ker rabijo mamo. Rekel sem, saj si ti mama, ali jih ne boš krmila? Nesel sem jih nazaj in videl, kako je k njim prišla stara. Bil sem presrečen, da sem popravil svoj greh.

Rekli smo še marsikatero, nato pa sva se poslovila od prijaznih zakoncev Furlan. Gostitelj naju je že vnaprej povabil na proslavo svoje 90-letnice marca 2003. Da bomo skupaj nazdravili. Malo pred rojstnim dnevom pa je prišla nenadna vest, da nas je dr. Danilo Furlan zapustil ... Za večno.

Janez GREGORI in Dare ŠERE